

Perusterveydenhuollon hoitopääsy, lokakuu 2015

Päälöydökset

- Lähes 50 prosenttia terveyskeskusten kiireettömistä avosairaanhoidon lääkärikäynneistä toteutui viikon kuluessa yhteydenotosta lokakuussa 2015.
- Noin 60 prosenttia terveyskeskusten kiireettömistä hammaslääkärikäynneistä toteutui kolmessa viikossa.
- Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiössä odotusaika lääkärin vastaanotolle oli keskimäärin 2–4 viikkoa ja hammashammaslääkärille kolmesta viikosta kolmeen kuukauteen.

Kaisa Mölläri

029 524 7363
etunimi.sukunimi@thl.fi

Satu Vuorio

029 524 7874
etunimi.sukunimi@thl.fi

ISSN 2342-9070

Lähes puolet terveyskeskusten lääkärikäynneistä toteutui viikon kuluttua yhteydenotosta

Lähes 50 prosenttia avosairaanhoidon kiireettömistä lääkärikäynneistä terveyskeskukseen toteutui viikon kuluessa yhteydenotosta lokakuussa 2015. Kahdessa prosentissa käynneistä odotettiin yli kolme kuukautta (maaliskuussa 2015 vastaava luku oli yksi prosentti). Yli kolme kuukautta kestäneitä odotusaikoja oli eniten Pohjois-Suomen aluehallintoviraston alueella.

Hoitajan kiireettömän avosairaanhoidon vastaanottokäynneistä toteutui noin 70 prosenttia kolmen vuorokauden sisällä yhteydenotosta. Alle prosentissa käynneistä odotusaika venyi yli kolmeen kuukauteen.

Terveyskeskuksen hammaslääkärikäynneistä 60 prosenttia toteutui kolmessa viikossa

Noin 60 prosenttia terveyskeskusten kiireettömistä hammaslääkärikäynneistä toteutui kolmen viikon kuluessa yhteydenotosta. Noin viidessä prosentissa käynneistä hammaslääkärille pääsyä odotettiin yli kuusi kuukautta (maaliskuussa 2015 kolme prosenttia). Yli puoli vuotta kestäneitä odotusaikoja oli eniten Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella.

Käynnit suuhygienistille toteutuivat kolmen viikon sisällä yhteydenotosta puolessa tapauksista. Seitsemässä prosentissa suuhygienistin käynneistä odotettiin yli kuusi kuukautta.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) vastaanotoille pääsi hyvin

YTHS:n lääkärin vastaanotolle pääsi keskimäärin 2–4 viikossa (5–12 viikossa maaliskuussa 2015). Kuten maaliskuussa 2015, hoitajan vastaanotolle odotettiin yli viikko viidessä toimipisteessä.

Suun terveydenhuollon toimipisteissä hammaslääkärin vastaanotolle odotusaika oli kolmesta viikosta kolmeen kuukauteen. Suuhygienistin vastaanotolle pääsyä odotettiin kahdessa toimipisteessä yli kolme kuukautta.

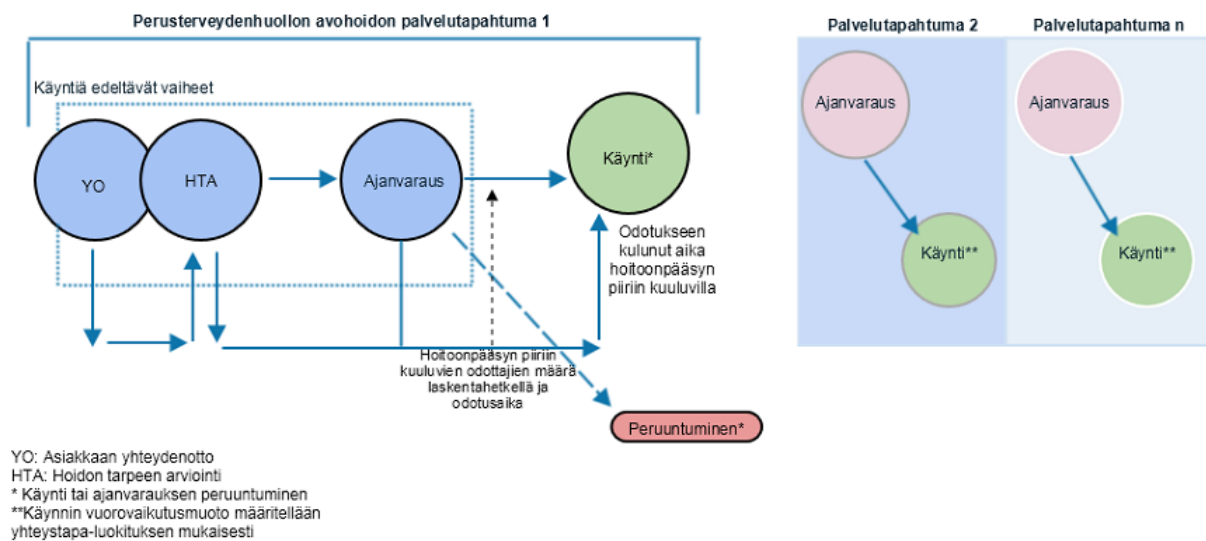
Yhteydensaanti YTHS:n toimipisteisiin oli ongelmatonta.

Tiedonkeruu

Seurantatiedot perustuvat terveyskeskusten tietojärjestelmistä suoraan poimittaviin perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitustietoihin (Avohilmo). YTHS:n osalta tiedot kysytään erilliskyselyllä.

Perusterveydenhuollon hoitopääsytiedoissa tarkastellaan kiireettömien avosairaanhoidon ja suun terveydenhuollon toteutuneiden käyntien odotusaikoja (kuvio 1). Raportointi ei kata jo hoidettavana olevan potilaan kontrollikäyntejä, vaan ainoastaan uuden ongelman vuoksi yhteyttä ottaneet asiakkaat.

Kuvio 1. Hoidon saatavuuden seurantalapisteet perusterveydenhuollossa

Perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitustietoja (Avohilmo) saatiin 86 prosentista terveyskeskuksista. Suun terveydenhuollossa tietoja saatiin 84 prosentista terveyskeskuksista. Terveyskeskusten kiireettömän hoitopääsytietojen seuranta koskee noin 10 prosenttia kaikista terveyskeskusten käynneistä. Erilliskyselyyn vastasivat kaikki YTHS toimipisteet. Ahvenanmaa on kyselyn ulkopuolella.

Laatuseloste

Perusterveydenhuollon hoitoonpääsy

Hoitoonpääsy perusterveydenhuollossa

Perusterveydenhuollon hoitoonpääsyn tietojen keruu perustuu terveydenhuoltolakiin (1326/2010, 55§). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on terveydenhuollon tilastoviranomainen ja tilastojen ylläpito on THL:n lakisääteinen tehtävä.

Tilastotietojen relevanssi

Perusterveydenhuollon hoitoonpääsyraportointi sisältää tiedot terveyskeskusten hoitoonpääsyn toteutumisesta määrättyä ajankohtana. Hoitoonpääsyraportointi käsittää terveyskeskusten terveydenhuoltolain 55§:n mukaisen perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon hoitoonpääsyn toteutumisen.

Tiedot kerätään perusterveydenhuollon avohoidon tuottavista terveyskeskuksista. Tietojen keruu on kaksiosainen. Hoitoonpääsyn odotusaikojen toteutumistiedot saadaan perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitustiedoista (Avohilmosta) ja puhelinyhteyttä sekä tietojen julkaisemista koskevat kysymykset kerätään erillistiedonkeruuna terveyskeskuksista kerran vuodessa. Hoitoonpääsy tiedot Avohilmosta raportoidaan aluehallintovirasto- jaottelun mukaisina yhteenvetoina sekä terveyskeskus- että toimipaikkatasolla Cognos-kuution tietokantaraporteilla.

Terveyskeskusten perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon hoitoonpääsy tiedoista julkaistaan omat, erilliset raportointikokonaisuudet.

Tiedot on tarkoitettu sekä viranomaisten valvontakäyttöön että terveyskeskusten omaan valvontaan. Raportin pohjana olevan hoitoilmoitusrekisterin tietosisältöä ja tiedonkeruuta sekä raportointia kehitetään yhteistyössä valvontaviranomaisten, tiedontuottajien ja käyttäjien kanssa.

Menetelmäkuvaus

Terveyskeskusten hoitoonpääsy tiedot poimitaan ja raportoidaan pääosin Avohilmo-tiedoista ja osittain Webropol-kyselylomakkeella erilliskyselyllä (välitön yhteydenosaanti ja hoitoonpääsyä koskevien tietojen julkaisu) kaikista Manner-Suomen terveyskeskuksista. Hoitoonpääsy tiedot Avohilmo-tiedoista perustuvat terveydenhuollon julkisista toimintayksiköistä henkilötunnuksella kerättäviin hoitoilmoituksiin, jotka kerätään päivittäin avohoitokäynneistä. Raportilla käytetyt luokitukset sekä tiedonkeruun ohjeet on kuvattu avohoidon Avohilmo-oppaissa sekä THL:n verkkosivuilla (www.thl.fi/avohilmo).

Erilliskysely osoitetaan terveyskeskusten johtaville lääkäreille/ johtaville hammaslääkäreille. YTHS:n hoitoonpääsy tiedot kerätään kokonaan kyselynä. Kyselyn kysymykset on laadittu yhteistyössä valvontaviranomaisten ja STM:n edustajien kanssa.

Tiedot raportoidaan maalisi- ja lokakuun tilanteesta. Jos terveyskeskuksen tiedot puuttuvat vastaamiseen annetun määräajan jälkeen, tiedonantajille lähetetään uusintavastauspyyntö. Näin pyritään varmistamaan tietojen kattavuus.

Tietojen kattavuus

Tämän hoitoonpääsyraportin Avohilmo-tiedot ovat 11.12.2015 mennessä Hilmon osarekisteriin Avohilmoon tulleita tietoja. Avohilmosta saatavia perusterveydenhuollon hoitoonpääsy tietoja puuttui lokakuun 2015 osalta 21 terveyskeskuksesta (kokonaismäärä 152) kuuden eri aluehallintoviraston alueelta. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Puuttuvat perusterveydenhuollon hoitopääsytiedot lokakuussa 2015

Alue	Terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden keskus
Etelä-Suomen AVI	Hamina
Etelä-Suomen AVI	Hollolan kunta, Peuspalvelukeskus Oiva
Etelä-Suomen AVI	Imatra
Etelä-Suomen AVI	Kaakon kaksikko (Miehikkälä ja Virolahti)
Etelä-Suomen AVI	Kotka
Etelä-Suomen AVI	Kouvola
Etelä-Suomen AVI	Pyhtää
Lounais-Suomen AVI	Härkätien sosiaali- ja terveystieteiden keskus yhteistoiminta-alue
Lounais-Suomen AVI	Porin perusturvakeskus
Lounais-Suomen AVI	Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alue
Itä-Suomen AVI	Rantasalmi
Länsi- Ja Sisä-Suomen AVI	Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alue
Länsi- Ja Sisä-Suomen AVI	Nokia
Pohjois-Suomen AVI	Hailuoto
Pohjois-Suomen AVI	Kuusamo
Pohjois-Suomen AVI	Liminka
Pohjois-Suomen AVI	Oulunkaaren kuntayhtymä*
Pohjois-Suomen AVI	Sosiaali- ja terveystieteiden keskus Helmi
Lapin AVI	Salla
Lapin AVI	Utsjoki
Yhteensä	21 terveyskeskusta

* Oulunkaaren ky:n Simon terveysaseman tiedot ovat tulleet (Simo on osa Lapin avia).

Suun terveydenhuollon hoitopääsytietoja puuttui lokakuun 2015 osalta 24 terveyskeskuksesta (kokonaisuusmäärä 152) kuuden eri aluehallintoviraston alueelta. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Puuttuvat suun terveydenhuollon hoitopääsytiedot lokakuussa 2015

Alue	Terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus
Etelä-Suomen AVI	Forssan seudun tk
Etelä-Suomen AVI	Hamina
Etelä-Suomen AVI	Imatra
Etelä-Suomen AVI	Janakkalan ja Hattulan yhteistoiminta-alue
Etelä-Suomen AVI	Kaakon kaksikko (Miehikkälä ja Virolahti)
Etelä-Suomen AVI	Kotka
Etelä-Suomen AVI	Kouvola
Etelä-Suomen AVI	Pyhtää
Etelä-Suomen AVI	Raasepori
Lounais-Suomen AVI	Härkätien sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus yhteistoiminta-alue
Lounais-Suomen AVI	Porin perusturvakeskus
Lounais-Suomen AVI	Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alue
Lounais-Suomen AVI	Uudenkaupungin tk (yhteistoiminta-alue)
Itä-Suomen AVI	Ylä-Savon sote
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alue
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	Pietarsaaren seudun yhteistoiminta-alue
Pohjois-Suomen AVI	Hailuoto
Pohjois-Suomen AVI	Kalajoki
Pohjois-Suomen AVI	Kuusamo
Pohjois-Suomen AVI	Oulunkaaren kuntayhtymä*
Pohjois-Suomen AVI	Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus Helmi
Lapin AVI	Kemi
Lapin AVI	Salla
Yhteensä	24 terveyskeskusta

* Oulunkaaren ky kuuluu sekä Pohjois-Suomen että Lapin aluehallintovirastoon.

Kummankin alueen terveysasemien suun terveydenhuollon tiedot puuttuvat.

Avohilmo-tietojen puutteet ja epätäydelliset tiedot johtuvat pääasiassa yhden tietojärjestelmän tiedonsiirto-ongelmista. Käyttäjien tyytymättömyys järjestelmän toimivuuteen on aiheuttanut myös ongelmia hoitopääsytietojen käyttöönotossa.

Erilliskyselynä kysyttynä YTHS:n hoitopääsytiedot saatiin kaikista 13 perusterveydenhuollon ja 11 suun terveydenhuollon toimipaikasta. Uutena YTHS:n suun toimipisteenä on aloittanut Rauma 1.1.2015.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Perusterveydenhuollon hoitopääsytiedot perustuvat Avohilmosta saatuihin tietoihin. Kerran vuodessa tehtävä erillistiedonkeruu perustuu suoraan potilastietojärjestelmästä saatuihin tietoihin ja johtavien terveyskeskuslääkärien käsitykseen hoitopääsytietojen toteutumisesta.

Odotusaikojen toteumatiedot saadaan Avohilmo-rekisteristä, josta saadaan hoidon todelliset ja reaaliaikaiset toteutumisaajat terveyskeskuksissa. Tietojen oikeellisuuteen vaikuttaa se, miten oikein ja yhtenevästi ammattilaiset terveyskeskuksissa ovat tilastoineet hoitopääsytiedot eri potilastietojärjestelmiin. Kyselystä saatava

tieto on kokonaisarvio koko terveyskeskuksen tilanteesta. Kyselyllä haettuuihin tietoihin tiedonantajien oletetaan vastaavan rehellisesti, todellista tilannetta kuvaten.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Perusterveydenhuollon hoitopääsytiedot julkaistaan THL:n verkkosivuilla kaksi kertaa vuodessa.

Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Perusterveydenhuollon hoitopääsytiedonkeruu perustuu terveydenhuoltolain (1326/2010) 55§:ään. Tilaston tietojen keruu perustuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annettuun lakiin (668/2008), tilastolakiin (280/2004), terveydenhuollon valtakunnallisia henkilörekistereistä annettuun lakiin (566/1989) sekä asetukseen terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä (1671/1993). Hoitopääsytiedon toteutumista valvovina viranomaisina toimivat Aluehallintovirastot (AVIt) ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira). THL tuottaa valvontaa varten tarvittavat tiedot AVI:lle ja Valviralle.

Perusterveydenhuollon hoitopääsytietoja on kerätty terveyskeskuksista vuodesta 2005 lähtien. Tiedonkeruu on toteutettu kyselytutkimuksena, jonka muoto on hieman täsmentynyt vuosien myötä.

Hoitopääsyraportissa on tapahtunut seuraavat muutokset: Vuonna 2014 tiedonkeruuta muutettiin perusterveydenhuollossa ja suun terveydenhuollossa siten, että tiedot tulevat suoraan potilastietojärjestelmistä (Avohilmo-tiedot) ja osittain Webropol-kyselyistä. Vuonna 2015 valvontaviranomaisten kanssa sovittiin, että yhteydensaantia terveyskeskuksiin selvittävä Webropol-kysely toteutetaan kerran vuodessa.

THL tuottaa Avohilmosta saaduista hoitopääsytiedoista kuukausittain päivittyvää raportointia verkkopalveluna. Avohilmo-verkkoraportoinnissa on saatavissa hoitopääsytiedot palvelutuottajittain (terveyskeskustaso) ja toimipaikoittain (terveysasemataso). Toimipaikkatieto perustuu terveyskeskusten Sosiaali- ja terveysalan organisaatiorekisteriin ja toimipaikkarekisteriin (TOPI) ilmoittamiin tietoihin.

Tietojen vertailtavuuteen vaikuttavat tiedonkeruun muutokset kaksi kertaa vuodessa kerätystä erilliskyselystä suoraan potilastietojärjestelmistä tapahtuvaan reaaliaikaiseen tiedonkeräykseen. Näin saatuja tietoja ei voi verrata aiempiin kyselyillä saatuihin tietoihin.

Tietojen saatavuus ja selkeys

Hoitopääsytietojen raportointi sisältää määräaikaan mennessä saadut reaaliaikaiset Avohilmo-tiedot sekä kyselyvastaukset kaikista terveyskeskuksista. Perusterveydenhuollon hoitopääsytiedoista julkaistaan syksyllä 2015 raportti lokakuun 2015 perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon tiedoista. Hoitopääsytietojen raportit julkaistaan kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä, THL:n verkkosivuilla. Hoitopääsytiedot lähetetään ennen julkaisua valvontaviranomaisille.

Syksyn 2015 perusterveydenhuollon hoitopääsyraportin erityispiirteet

Hoitopääsyraportissa on tapahtunut seuraavat muutokset: keväästä 2014 lähtien hoitopääsyn raporttietiedot perustuvat sekä potilastietojärjestelmistä saatavaan Avohilmo-tietoon että kerran vuodessa kyselyllä saatuun tietoon terveyskeskusten johtavilta lääkäreiltä/ hammaslääkäreiltä.

Avohilmosta saatavat hoitopääsy tiedot perustuvat asiakkaan/potilaan yhteydenottoon uuden ongelman vuoksi, ammattihenkilön tekemään hoidon tarpeen arviointiin sekä sen perusteella tapahtuneeseen lääkärin/hammaslääkärin tai sairaanhoitajan/ terveydenhoitajan/ suuhygienistin vastaanottokäyntiin. Raportointiin on otettu mukaan vain ei-kiireellinen sairaanhoidollinen lääkärin/hammaslääkärin tai hoitajan käynti ja siitä aiemmin tehty hoidon tarpeen arviointi. Raportoinnissa näkyvä 0-päivää hoitoa odottaneiden tieto vastaa osin todellista hoitopääsyn toteutumista, osin on kyse haasteista hoidon tarpeen arvioinnin kirjaamisessa ja kirjausten yhdistymisestä käyntikirjausten tietoihin. Perusterveydenhuollon hoitopääsyn seurantapisteeet on tarkemmin kuvattu kuviossa 1.

Hoitopääsy tietojen saanti Avohilmo-aineistosta edellyttää ajantasaista potilastiedon siirtoa terveyskeskuksesta suoraan THL:ään. Suun terveydenhuollon Avohilmo-tietojen toimittamisessa on ollut vuonna 2015 ongelmia, jotka johtuvat tiedon poimintaongelmista ja tietojärjestelmistä. Syksyllä 2015 on havaittavissa samantapaisia ongelmia myös perusterveydenhuollon tiedoissa. Suurin osa terveyskeskuksista toimitti Avohilmo-tiedot ajantasaisesti, mutta niistä puuttuivat hoitopääsyraportointiin tarvittavat tiedot. THL on ollut yhteydessä sekä niihin terveyskeskuksiin että tietojärjestelmätoimittajiin, joiden tiedoissa on havaittu hoitopääsy-tietojen toimittamiseen liittyviä ongelmia.